

GROENBLAUWE NETWERKEN MAKEN DE STAD KLAAR VOOR DE TOEKOMST

Er wordt volop nagedacht over de vraag hoe we onze steden aantrekkelijk, leefbaar en duurzaam kunnen houden. Daarbij wordt veel verwacht van groenblauwe netwerken: grotere, aaneengesloten en met elkaar verbonden groenblauwe gebieden die als levensaders door de stad lopen. In de gebieden kunnen diverse functies worden 'gestapeld': recreatie, waterretentie, maar ook biodiversiteit, koelte en lokale energie- en voedselproductie. 'Voor waterschappen liggen hier prachtige kansen, aldus Deltaproof programmaleider Michelle Talsma van STOWA.

Op donderdag 26 april vond in het Nederlands Architectuur Instituut een symposium plaats over Groenblauwe netwerken, mede georganiseerd door STOWA. De aanleiding daarvoor was het verschijnen van het boek 'Groenblauwe netwerken voor een duurzame en dynamische stad'. Het boek laat zien hoe je het concept daadwerkelijk kunt toepassen in de praktijk van stedelijk ontwerp. Deze praktische insteek was voor STOWA een belangrijke reden de totstandkoming van het boek mede mogelijk te maken, aldus Michelle Talsma. 'Het boek kan een belangrijke bijdrage leveren aan de grote opgaven waar we nu voor staan. We moeten ons aanpassen aan het veranderende klimaat, maar ook antwoorden zien te vinden op het opraken van fossiele brandstoffen. Groenblauwe netwerken maken de stad klimaatbestendig, maar ook veel duurzamer, veel groener en veel aantrekkelijker.'

NIET ALLEEN

Een stad maken kun je niet alleen. Stedelijke problemen oplossen dus ook niet. Er zijn diverse partijen bij betrokken: stedenbouwkundige ontwerpers, ruimtelijke-orde-naars, marktpartijen, burgers, gemeente maar ook het waterschap. In Rotterdam weten ze er alles van. Volgens programmadirecteur Rotterdam Duurzaam Paula Verhoeven, die als toekomstige gebruiker het eerste exemplaar van het boek kreeg overhandigd, zit de stad midden in een spannende fase 'waarin we alle betrokken partijen proberen te verleiden met ons mee te doen om de transformatie te maken naar een duurzame stad, omdat het de stad ecologisch, economisch en recreatief interessanter maakt.' Onder die partijen bevinden zich ook drie waterschappen die actief zijn binnen de gemeentegren-

zen: Rijnland, Schieland en Hollandse Delta. Zij roemde de actieve rol en onorthodoxe houding van de schappen in dit proces.

STOWA hoopt dat andere waterschappen hun voorbeeld gaan volgen. 'Waterschappen zijn soms nog wat terughoudend om mee te doen in dit soort processen. Het is ook niet niks om de controle over je eigen belangen uit handen te geven en in te ruilen voor een gezamenlijk, groter belang. Maar dit is de weg die waterschappen hebben te bewandelen als zij ook in de stedelijke omgeving, waar ruimte beperkt is en de belangen groot, de delta-opgaven tot een goed einde willen brengen. Het boek biedt hele concrete aanknopingspunten over de wijze waarop je dat samen met andere partijen kunt doen.'

TEKENTAFEL

Groenblauwe netwerken zijn op sommige plekken in de wereld de tekentafel al voorbij. Bijvoorbeeld in Londen, waar ze enkele jaren geleden concreet aan de slag gingen om de talloze verspreid en geïsoleerde groene en blauwe gebieden met elkaar in verbinding te brengen en sterker te maken. Dat gebeurt volgens *The All London Green Grid*, een gids voor stedenbouwkundige planning. Onder deze vlag worden maar liefst 400 ruimtelijke projecten uitgevoerd. Die worden gekenmerkt door het feit dat ze altijd samengestelde doelen hebben, aldus senior-projectofficier Matthew Turner. Dit heeft als bijkomend voordeel dat vaak met succes een beroep kan worden gedaan op uit-

Schematische weergave van groenblauwe stedelijke ontwikkeling: van snippers groen in de stad, via een groene ring om de stad, naar groenblauwe aders door de stad.

STOWA KENNISPROGRAMMA DELTAPROOF

Hoe beschermen we Nederland tegen de gevolgen van klimaatverandering: langdurige droogte, extreme neerslag en (stedelijke) wateroverlast, hoge rivierafvoeren en toenemende verzilting? Het kennisprogramma Deltaproof van STOWA brengt de vragen van regionale waterbeheerders over deze onderwerpen in kaart en zoekt naar praktisch toepasbare antwoorden. Dat gebeurt samen met waterschappen, kennisinstellingen en andere kennisprogramma's, zoals Kennis voor Klimaat. Wilt u precies weten wat Deltaproof is en doet, kijk dan op www.deltaproof.nl.

eenlopende financieringsbronnen. Turner somde tijdens het symposium enkele projecten op, zoals het ontsluiten, herinrichten en weer beleefbaar maken van de Rainham Marshes, een natuurgebied direct langs de Thames: 'Making it a destination, some place you want to go to.' Het gebied koppelt waterberging, beleving, natuur en biodiversiteit.

GOUD WAARD

Niet alleen in het buitenland worden mooie stappen gezet, ook in ons land gebeurt er al het nodige op het gebied van groenblauwe netwerken. Bijvoorbeeld in Amsterdam. In de laatste structuurvisie (Amsterdam 2040) wordt de waarde van dergelijke netwerken nadrukkelijk onderkend, vertelde stadsecoloog en projectleider van de structuurvisie Remco Daalder tijdens het symposium. Amsterdam zet erop in, omdat uit onderzoek blijkt dat de aanwezigheid van blauw en groen voor veel mensen belangrijk is bij de keuze om ergens te gaan wonen. En in onze kenniseconomie volgen bedrijven de mensen waar ze het van moeten hebben. Kortom: een duurzame, groenblauwe stad is ook een economisch aantrekkelijke stad. 'Elke vierkante meter groen is daarmee goud waard voor Amsterdam', aldus Daalder. Amsterdam beschermt die vierkante meters zorgvuldig, via zijn eigen hoofd-groenstructuur. Daalder had een paar belangrijke tips voor alle bij stedelijke ontwikkeling betrokken partijen. Bewoners willen tegenwoordig graag wonen in een wijk met een eigen karakter. Om dit eigen karakter te creëren

hebben ze daarvoor in de nieuwe wijk IJburg met succes (natte) natuur 'ingezet'. Kortom: door slim in te spelen op wensen ten aanzien van wonen, werken en recreatie in de stedelijke omgeving, kun je heel veel betekenen voor waterberging en natte natuur. Dat is een boodschap die waterschappen moet aanspreken.

LOKALE ENERGIEPRODUCTIE

Ferdinand Kiestra van Waterschap Aa en Maas ging tijdens het symposium kort in op de mogelijkheden voor lokale energieproductie in en bij de stad. Riolwaterzuiveringsinstallaties hebben de potentie uit te groeien tot producenten van groene energie voor lokaal gebruik, betoogde hij. Vooral de laatste jaren maken de waterschappen serieus werk van de productie en afzet van lokaal, steeds slimmer geproduceerde waterschapsenergie, onder meer in het kader van 'De Energiefabriek'. Dat kan via betere slibgisting, maar bijvoorbeeld ook via het gebruiken van de in het afvalwater aanwezige warmte. Kiestra riep de aanwezigen op om bij stedenbouwkundige planning te kijken naar mogelijke samenwerking met waterschappen op dit gebied.

SINGAPORE

De bijeenkomst werd afgesloten met een inspirerend verhaal van Gerhard Hauber van Atelier Dreisetl, een internationaal opererend stedenbouwkundig ontwerp-bureau dat zich heeft gespecialiseerd in groenblauwe ontwerp-oplossingen voor stedenbouwkundige opgaven. Hij liet zien hoe het atelier water weer een volwaardige, multifunctionele plek geeft in de stad. Bijvoorbeeld bij de herinrichting van het Bishan Park in Singapore. Naast het park liep tot voor kort een in beton gegoten kanaal voor snelle afvoer van overtollig regenwater. Dit kanaal heeft het atelier getransformeerd in een meanderende rivier en volledig geïntegreerd in het nieuw vormgegeven park. De rivier, midden in deze miljoenenstad, is een belangrijke drager geworden van waterretentie, natuur, landschap, ecologie en beleving.

Het boek 'Groenblauwe netwerken voor een duurzame dynamische stad' is te bestellen via bureau opMAAT. U kunt een email sturen naar boek@opmaat.info.